

เครื่องลูกปิดโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราช

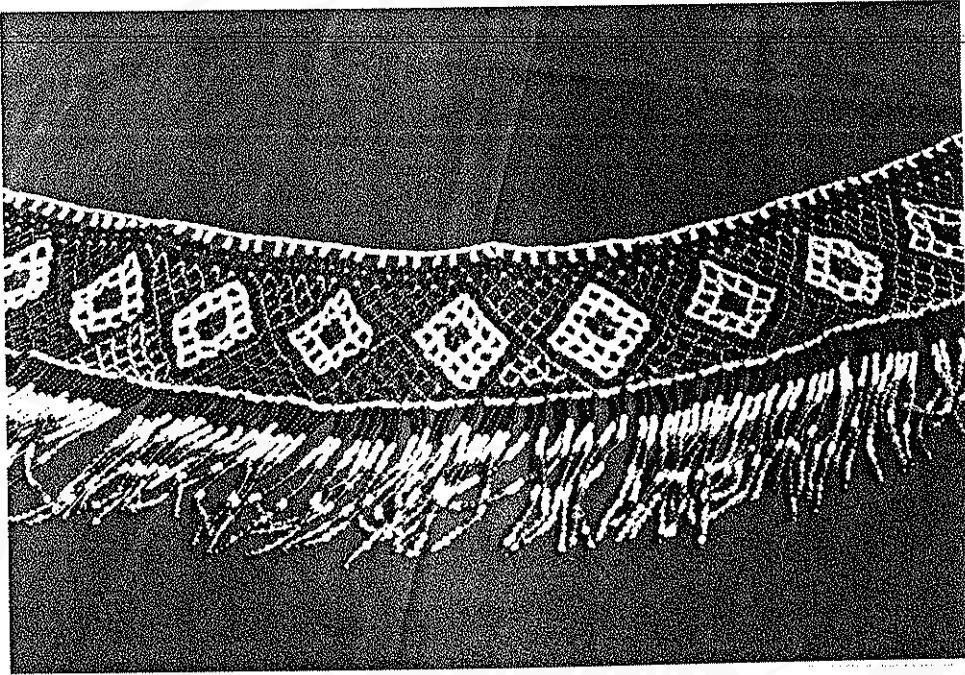
ในบทนี้นั้น จะได้กล่าวถึงเครื่องลูกปิดโนราที่มีปรากฏอยู่ตามคณะโนรา หรือศิลปินที่ใกล้ชิดกับการแสดงประเพณีอยู่ เครื่องลูกปิดที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นเครื่องลูกปิดที่มีอายุการใช้งานมาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เพราะถือเป็นเครื่องลูกปิดที่เก่า ที่สามารถจะคงความมีคุณค่าของภูมิปัญญาของศิลปินในจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างแท้จริง เครื่องลูกปิดโนราที่ผู้วิจัยค้นคว้าได้มีดังต่อไปนี้

1. เครื่องลูกปิดโนราของนายคม เรืองศรี¹⁴

นายคม เรืองศรี อายุ 81 ปี อยู่ที่บ้านเลขที่ 73 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช นายคมเคยเป็นศิลปินโนรามาก่อน เพราะฝึกรำโนรามาตั้งแต่เด็ก ๆ ปัจจุบันรับหน้าที่เป็นครูหมอนโนราประกอบพิธีกรรมการไหว้ครูโนรา ตามแต่คณะโนราต่าง ๆ จะมาว่าจ้างไป เครื่องลูกปิดโนราที่มีนั้นจะเป็นเครื่องโนราเก่าที่มีอายุการใช้งานประมาณ 50 ปี โดยการร้อยด้วยฝีมือของตนเอง มีทั้งหมด จำนวน 3 ชุด คือ

¹⁴ คม เรืองศรี. สัมภาษณ์. 5 ธันวาคม 2543.

ชุดที่ 1

ภาพที่ 24 แสดงออกเครื่องถูปิดโนราคม ชุดที่ 1

ภาพที่ 25 แสดงไหล่ และปิ้งคอ เครื่องถูปิดโนราคม ชุดที่ 1

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีแดง สีดำ สีขาว สีเหลือง สีเขียว สีฟ้า สีนํ้าเงิน
สีน้ำตาล

ลักษณะของไหม่ เป็นแบบปลายมน

ขนาดของเครื่องผูกปิด

อก ความยาว 29 นิ้ว กว้าง (ลึก) 4.5 นิ้ว ระบายยาว 4 นิ้ว

ไหม่ ความยาว 11.5 นิ้ว กว้าง 6 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

ปักคอ ความยาว 4 นิ้ว กว้าง 3.5 นิ้ว ระบายยาว 2 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 7 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

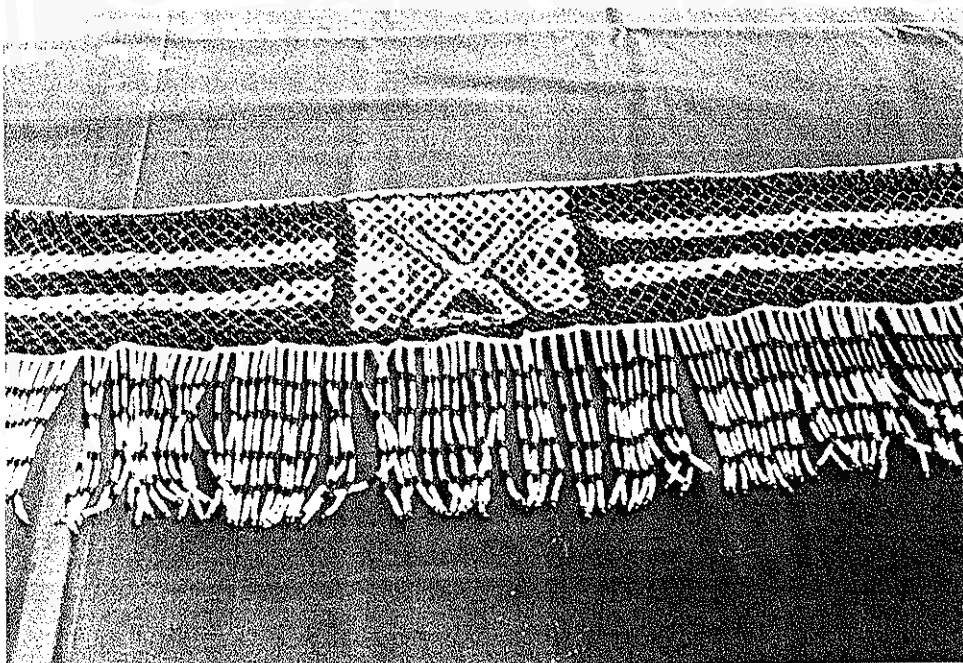
อก จำนวน 12 ดอก (ดอกเล็ก)

ไหม่ จำนวน 3 ดอก

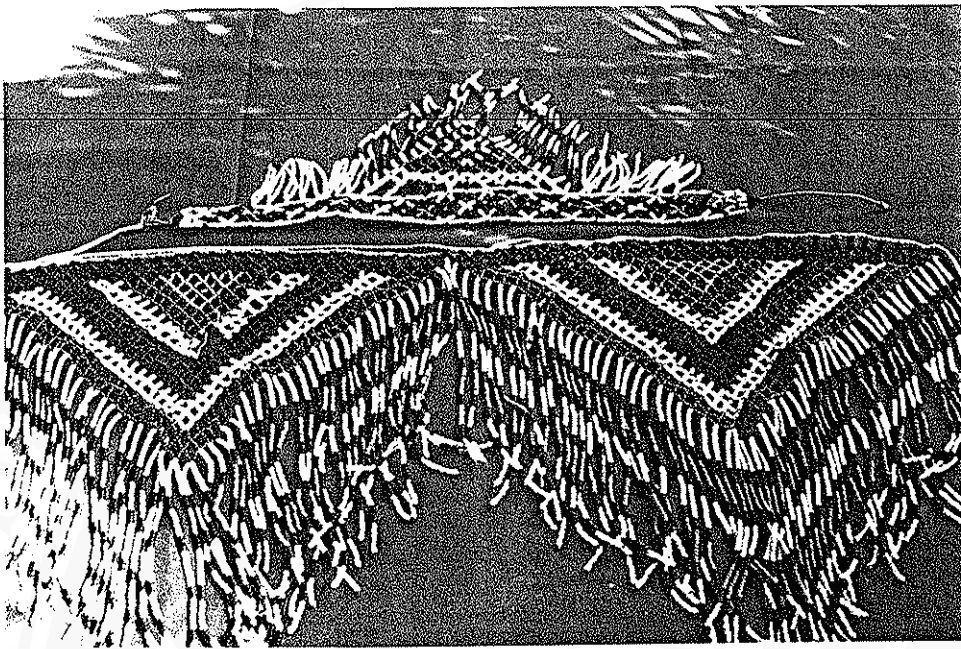
ปักคอ จำนวน 1 ดอก

สวดลายที่ปรากฏ ขนมหัด (สีเหลืองด้านเท่า แต่ตั้งมุมขึ้น)

ชุดที่ 2

ภาพที่ 26 แสดงเครื่องผูกปิดโนราคม ชุดที่ 2

ภาพที่ 27 แสดงไหล่ และปั้งคอ เครื่องลูกปิดโนราคม ชุดที่ 2

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีแดง สีดำ สีขาว สีน้ำเงิน สีเหลือง สีเขียว ลูกปิดใส่

ลักษณะของไหล่ เป็นแบบปลายแหลม

ขนาดของเครื่องลูกปิด

อก ความยาว 26 นิ้ว กว้าง (ลึก) 5 นิ้ว ระบายยาว 5 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 11 นิ้ว กว้าง 6.5 นิ้ว ระบายยาว 6 นิ้ว

ปั้งคอ ความยาว 13 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว ระบายยาว 3 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 7 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

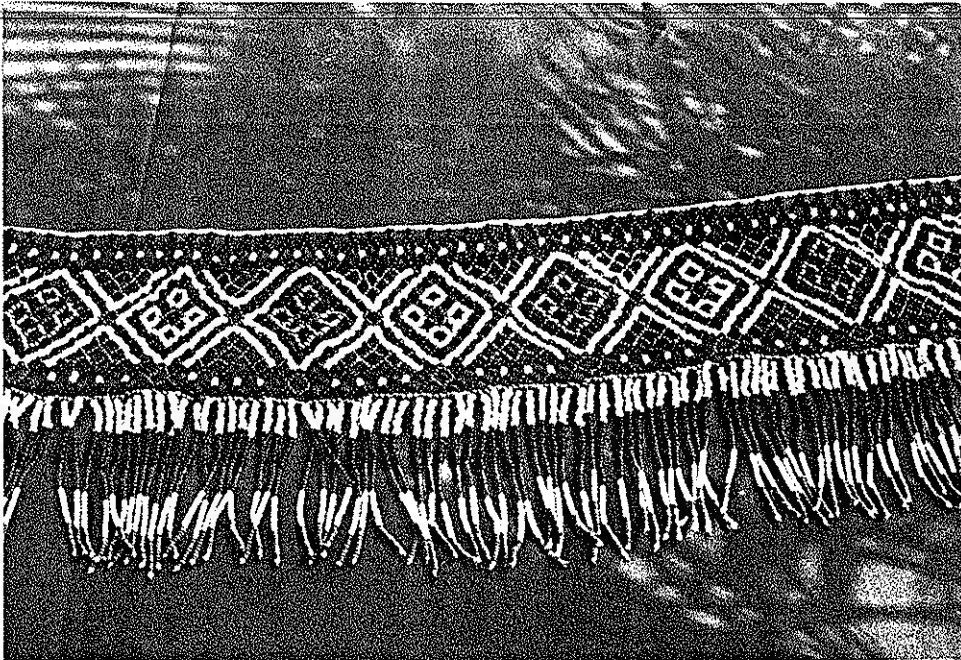
อก จำนวน 12 ดอก (ดอกเล็ก)

ไหล่ จำนวน 3 ดอก

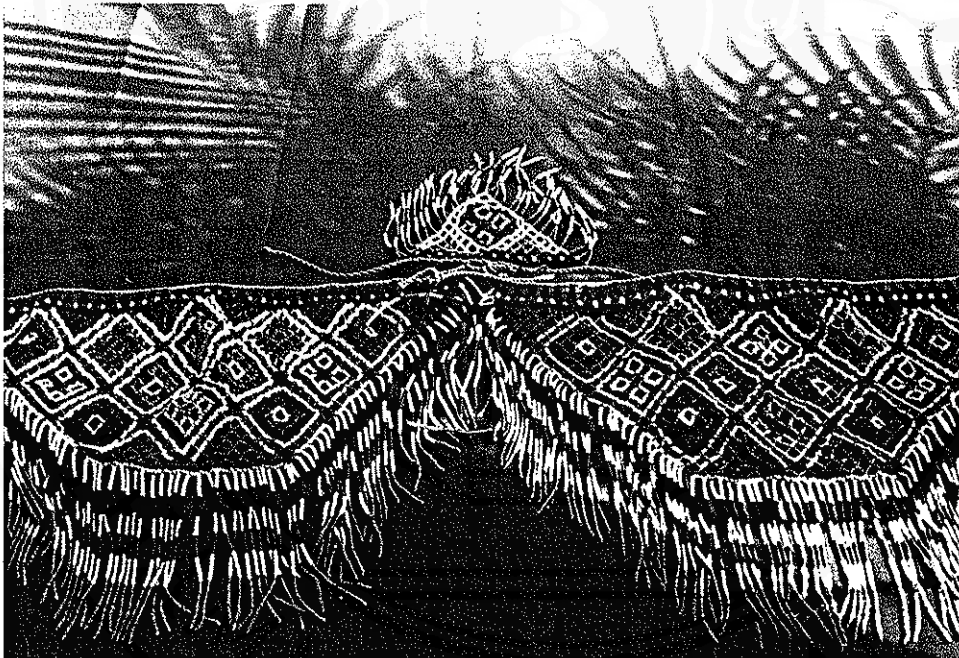
ปั้งคอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ขนมัดค (สีเหลี่ยมด้านเท่า แต่ตั้งมุมขึ้น)

ชุดที่ 3

ภาพที่ 28 แสดงออกเครื่องถูกปิดโนราคม ชุดที่ 3

ภาพที่ 29 แสดงไหล่ และปิ้งคอ เครื่องถูกปิดโนราคม ชุดที่ 3

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีแดง สีดำ สีขาว สีฟ้า สีน้ำเงิน สีเหลือง สีเขียว
สีชมพู สีน้ำตาล

ลักษณะของไหล เป็นแบบปลายมน

ขนาดของเครื่องปลูกปิด

อก ความยาว 25 นิ้ว กว้าง (ลึก) 4.5 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 13 นิ้ว กว้าง 7 นิ้ว ระบายยาว 4.5 นิ้ว

ปีงคอ ความยาว 4.5 นิ้ว กว้าง 3.5 นิ้ว ระบายยาว 3 นิ้ว

เส้นดั่งดอก 5 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน 10 ดอก (ดอกเล็ก)

ไหล่ จำนวน 5 ดอก

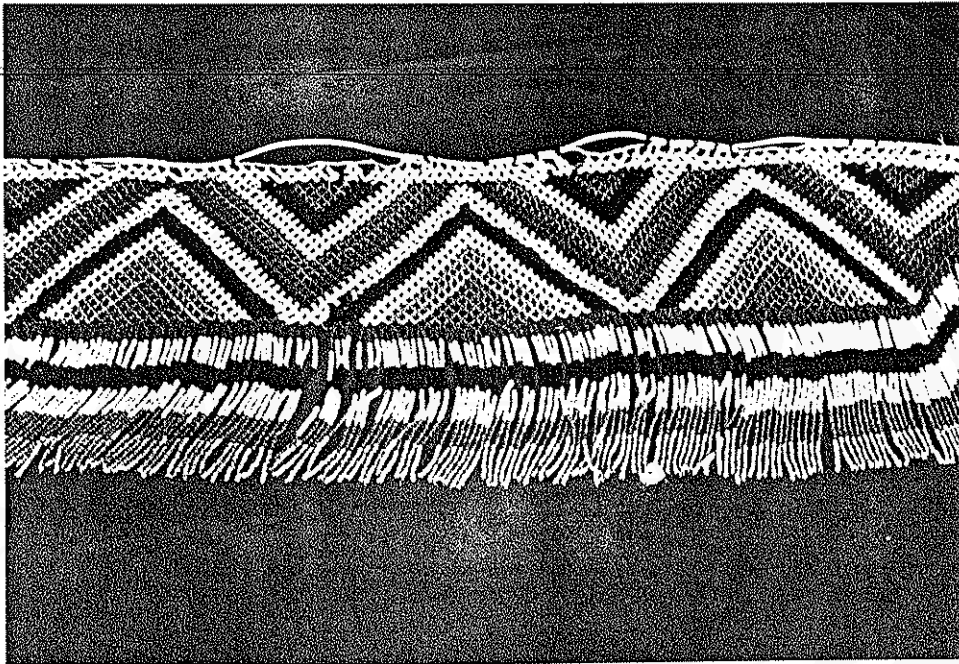
ปีงคอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ขนมหัด (สีเหลี่ยมด้านเท่า แต่ตั้งมุมขึ้น)

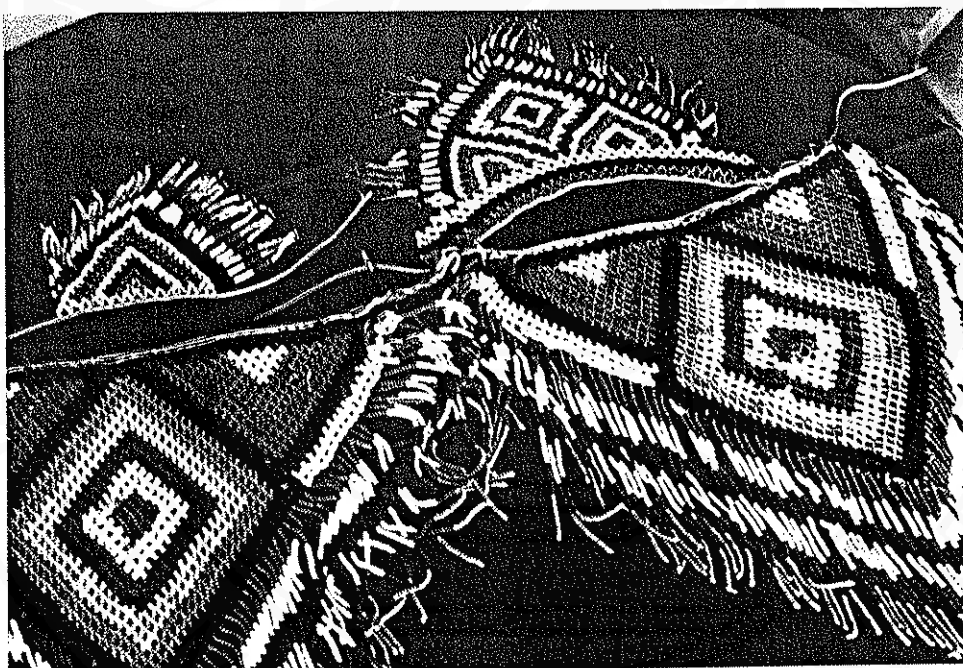
2. เครื่องปลูกปิดโนราของโนราละม้าย เสี่ยงเสน่ห์

โนราละม้าย เสี่ยงเสน่ห์ อายุ 51 ปี อยู่บ้านเลขที่ 201 ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด
จังหวัดนครศรีธรรมราช ฝึกรำโนรามาตั้งแต่อายุ 12 ปี ปัจจุบันเป็นหัวหน้าคณะโนราละม้าย
และยังแสดงโนราอยู่ เครื่องปลูกปิดนั้นที่ประจำตัวนั้นได้รื้อเองหลายปีแล้วแต่ชำรุด และตัดนำมา
รื้อใหม่ อยู่อย่างตลอด

ภาพที่ 30 แสดงออกเครื่องทอปิดโนราละม้ายเสียงเสน่ห์

ภาพที่ 31 แสดงไหล่ และปิ้งคอ เครื่องทอปิดโนราละม้ายเสียงเสน่ห์

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีเหลือง สีฟ้า สีส้ม สีดำ สีขาว สีแดง สีเขียว

ลักษณะของไหล เป็นแบบปลายแหลม

ขนาดของเครื่องปลูก

อก ความยาว 33 นิ้ว กว้าง (ลึก) 6 นิ้ว ระบายยาว 5.5 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 14 นิ้ว กว้าง 10 นิ้ว ระบายยาว 5.5 นิ้ว

ปิ้งคอ ความยาว 4 นิ้ว กว้าง 3.5 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 27 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน 4 ดอก (ดอกใหญ่)

ไหล่ จำนวน 2 ดอก

ปิ้งคอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ลูกแก้ว

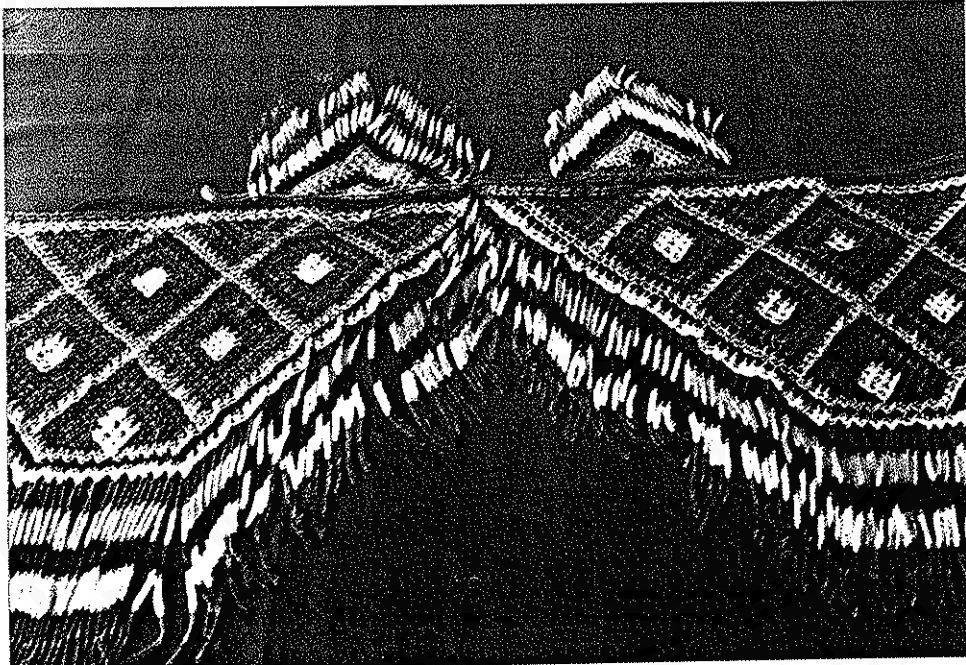
3. เครื่องปลูกของโนราประสิทธิ์นครศิลป์

โนราประสิทธิ์ จิวโกศล (ประสิทธิ์นครศิลป์) อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 499 หมู่ที่ 7 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ฝึกรำโนราตั้งแต่อายุ 13 ปี และมีเครื่องโนราอยู่หลายชุดในบรรดาของเครื่องโนราที่เก่าที่สุดมีอายุประมาณ 20 ปี และได้ทำการร้อยเอง

ภาพที่ 32 แสดงออกเครื่องถูกปิดโนราเทพประสิทธิ์นครศิลป์

ภาพที่ 33 แสดงไหล่ และปิ้งคอ เครื่องถูกปิดโนราเทพประสิทธิ์นครศิลป์

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีแดง สีขาว สีนํ้าเงิน สีเหลือง สีเขียว สีส้ม

ลักษณะของไหล เป็นแบบปลายมน

ขนาดของเครื่องถูปิด

อก ความยาว 34 นิ้ว กว้าง (ลึก) 5 นิ้ว ระบายยาว 5 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 16 นิ้ว กว้าง 9 นิ้ว ระบายยาว 5 นิ้ว

ปักคอ ความยาว 4.5 นิ้ว กว้าง 3 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

เส้นดัดดอก 9 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน 9 ดอก (ดอกเล็ก)

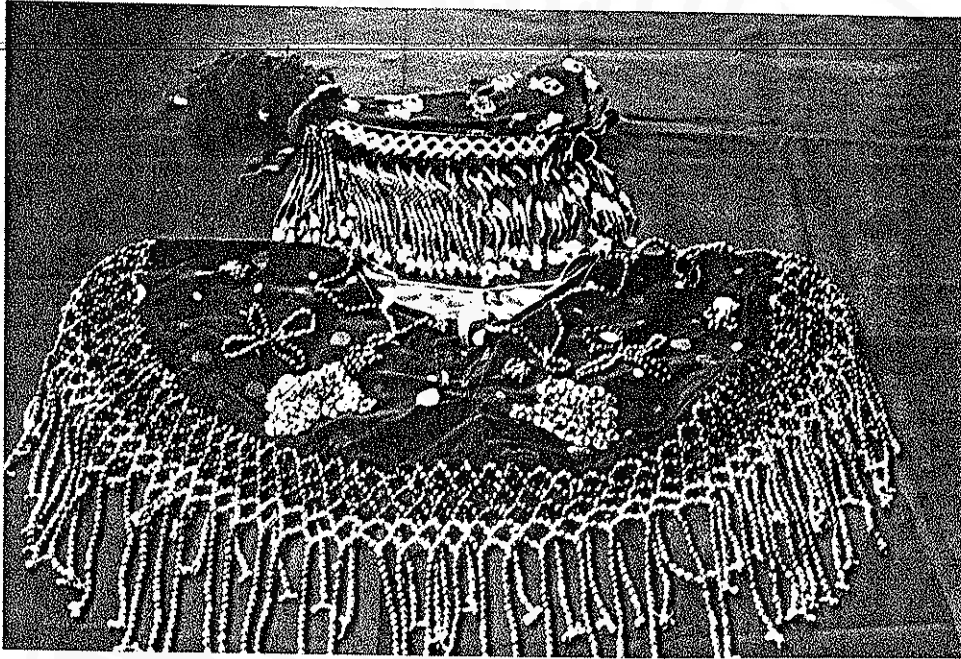
ไหล่ จำนวน 4 ดอก

ปักคอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ลูกแก้ว

4. เครื่องถูปิดโนราของนางหนูเขียน

นางหนูเขียน สุขช่วย อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 738/1 หมู่ที่ 12 ตำบล ร่อนพิบูลย์ อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหัวหน้าคณะโนราเก่งทางด้านกรร็องกลอน เริ่มฝึกรำโนรามาตั้งแต่อายุ 12 ปี เครื่องถูปิดโนราที่เก็บไว้นี้เป็นของทวด ประมาณอายุ 70-80 ปี เป็นเครื่องถูปิดโนรารุ่นเก่า ที่มีลักษณะคล้ายกรองคอของละครแล้วร้อยลูกปิดตกแต่งไว้ทั้งที่เป็นลวดลายบนผ้า และชายผ้า

ภาพที่ 34 แสดงเครื่องลูกปิดโนราห์นุเขียน

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีฟ้า สีเหลือง สีทอง สีเขียว

ลักษณะของเครื่องลูกปิด เป็นแบบกรองคอของละคร ใช้คลุมไหล่และหน้าอก
ขนาดของเครื่องลูกปิด

ไหล่ ตั้งแต่คอถึงปลายความยาว 16 นิ้ว

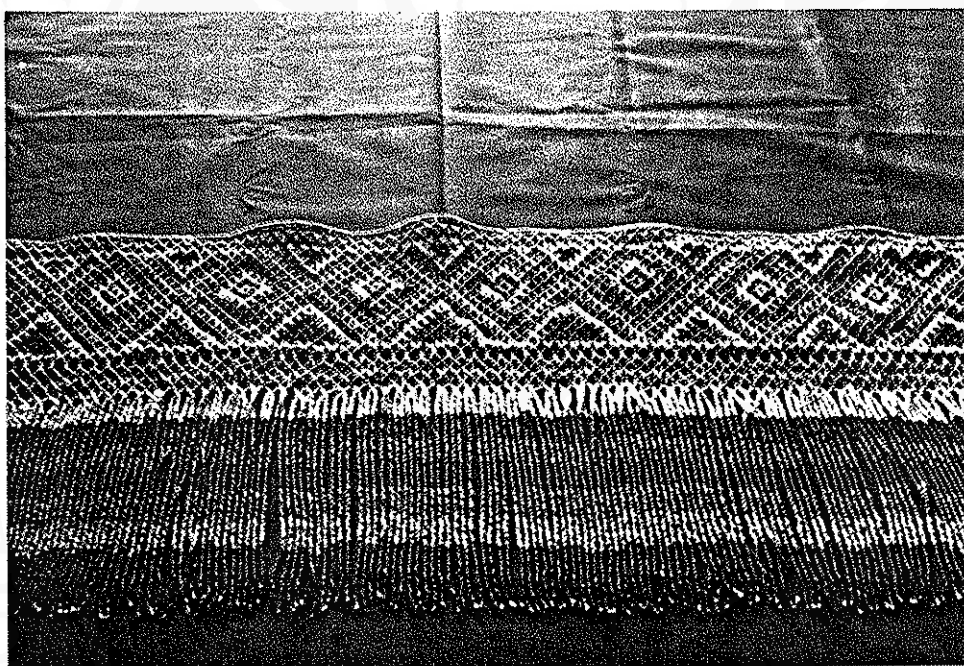
กว้างตั้งแต่คอถึงปลายสุด 7 นิ้ว

ชายผ้าที่ร้อยลูกปิดลงมากว้าง 2 นิ้ว

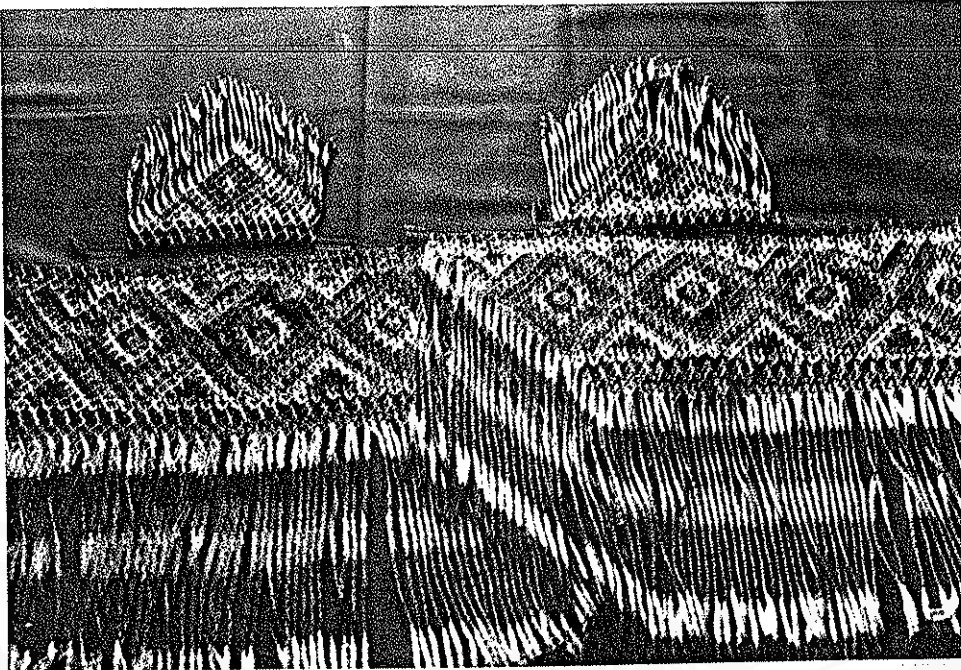
ระย้ายาว 5 นิ้ว

5. เครื่องทูกปิดของโนราศรีพันธ์

โนราศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์ อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 171 หมู่ที่ 3 ตำบลนาเกาะ อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ฝึกรำโนรามาตั้งแต่อายุ 12 ปี ปัจจุบันเป็นหัวหน้าคณะโนราศรีพันธ์ และยังคงแสดงโนราอยู่ เครื่องทูกปิดนั้นที่ประจำตัวนั้นได้ร้อยเอง ประมาณ 15 ปี

ภาพที่ 35 แสดงอกเครื่องทูกปิดโนราศรีพันธ์

ภาพที่ 36 แสดงไหล่ และปิ้งคอ เครื่องดูปิดโนราศรีพันธุ์

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีแดง สีส้ม สีนํ้าเงิน สีขาว สีฟ้า สีเหลือง

ลักษณะของไหล่ เป็นแบบปลายมน

ขนาดของเครื่องดูปิด

อก ความยาว 37 นิ้ว กว้าง (ลึก) 5.5 นิ้ว ระบายยาว 6 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 17 นิ้ว กว้าง 5.5 นิ้ว ระบายยาว 7 นิ้ว

ปิ้งคอ ความยาว 5 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 9 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน 12 ดอก (ดอกเล็ก)

ไหล่ จำนวน 6 ดอก

ปิ้งคอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ดูแก้ว

6. เครื่องถูกปิดของโนราถาวร

โนราถาวร ปิลาวสน์ อายุ 73 ปี อยู่บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 7 ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ฝึกหัดโนราตั้งแต่อายุ 13 ปี และมีเครื่องโนราประจำตัวอยู่ อายุประมาณ 20 ปี ใช้แสดงโนรตาลอด โดยเลียนแบบเครื่องแต่งกายของโนราแบบเก่าที่เรียกว่า “เครื่องตัน” ผู้ร้อยคือช่างน้อม (บ้านใหม่)

ภาพที่ 37 แสดงเครื่องถูกปิดโนราถาวร

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีน้ำเงิน สีดำ สีขาว สีเหลือง สีแดง สีเขียว สีม่วง

ลักษณะของไหล เป็นแบบปลายแหลม

ขนาดของเครื่องปลูก

พานโครง ความยาว 32 นิ้ว กว้าง (ลึก) 2 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

ไห่ ความยาว 12 นิ้ว กว้าง 8 นิ้ว ระบายยาว 4.5 นิ้ว

ปักคอ ความยาว 6 นิ้ว กว้าง 5 นิ้ว ระบายยาว 4.5 นิ้ว (ปลายระบายมีผู้ทำจาก
ไหมพรมอันเล็กผูกปลายไว้ด้วย)

สังวาลย์ ความยาว 42 นิ้ว กว้าง 1 นิ้ว

เส้นดัดดอก เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน ดอก (ดอกเล็ก)

ไห่ จำนวน ดอก

ปักคอ จำนวน ดอก

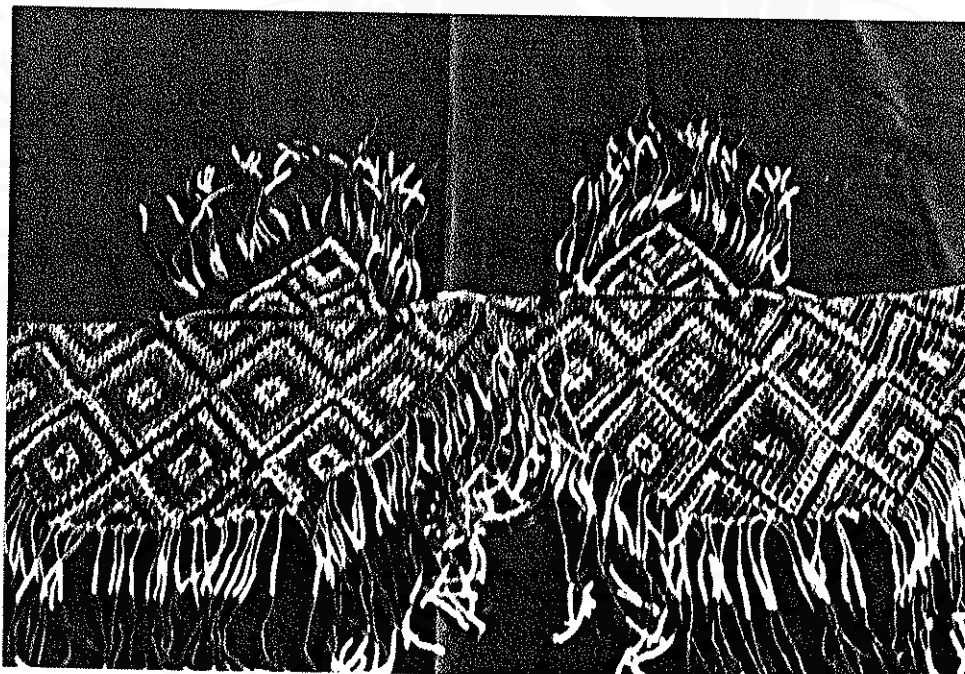
ลวดลายที่ปรากฏ ลูกแก้วที่ไห่ และที่สังวาลย์เป็นลายดอกพิกุล

7. เครื่องปลูกของโนราเลียบ

นางเลียบ แก้วเจือ อายุ 68 ปี อยู่บ้านเลขที่ 119 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องปลูกประจำตัวมีอายุประมาณ 30 ปี มีลักษณะพิเศษคือ เป็นลูกปักไส้มัดเล็ก มีความเบา ได้ไปเลือกซื้อลูกปักมาจากจังหวัดตรัง แล้วนำมาร้อยเอง

ภาพที่ 38 แสดงออกเครื่องลูกปิดโนรานางเลียบ แก้วเจือ

ภาพที่ 39 แสดงไหล่ และปีกคอ เครื่องลูกปิดโนรานางเลียบ แก้วเจือ

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีดำ สีแดง สีขาว สีเขียวแก่ สีเขียวอ่อน สีเหลืองทอง

ลักษณะของไหล เป็นแบบปลายมน

ขนาดของเครื่องถูกปิด

อก ความยาว 29 นิ้ว กว้าง (ลึก) 5.5 นิ้ว ระบายยาว 4 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 13 นิ้ว กว้าง 6.5 นิ้ว ระบายยาว 5 นิ้ว

ปี๋คอ ความยาว 3.5 นิ้ว กว้าง 3 นิ้ว ระบายยาว 6 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 5 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

อก จำนวน 9 ดอก (ดอกเล็ก)

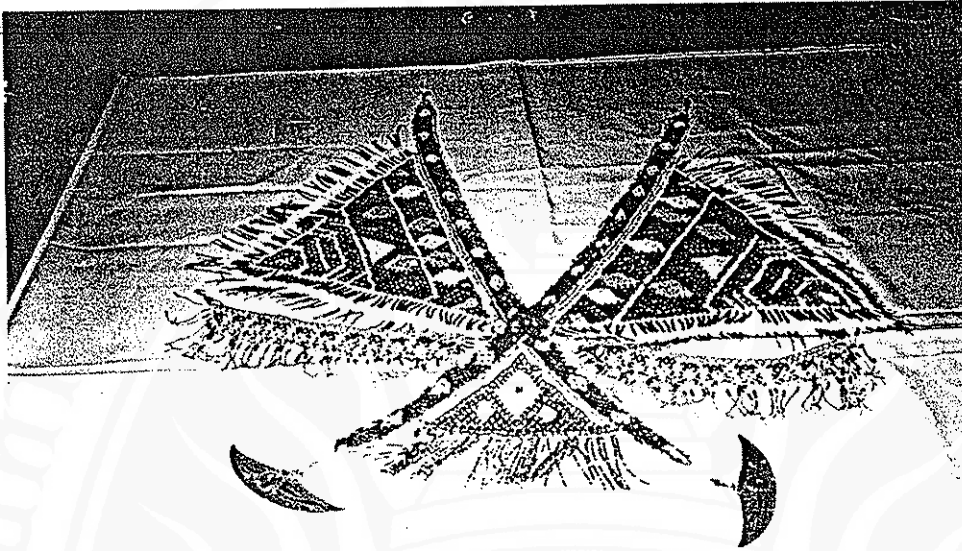
ไหล่ จำนวน 5 ดอก

ปี๋คอ จำนวน 1 ดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ลายขนมดัด

8. เครื่องถูกปิดของโนราประสิทธิ์น้อยดาวรุ่ง

โนราประสิทธิ์ (ประสิทธิ์น้อยดาวรุ่ง) อายุ 44 ปี อยู่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 2 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ฝึกรำโนราตั้งแต่อายุ 13 ปี และมีเครื่องถูกปิดโนราอยู่หลายชุดด้วยกัน เพราะรับสอนเด็กนักเรียนด้วย และมีคณะโนราของตนเองด้วย ในบรรดาเครื่องถูกปิดโนราที่มีนั้นที่ใช้ประจำตัวอยู่ เป็นเครื่องถูกปิดที่ตกทอดมาจากพ่อที่เสียชีวิตไปหลายปีแล้ว ดังนั้นเครื่องถูกปิดที่มีอยู่น่าจะประมาณอายุ 102 ปี โดยใช้แสดงโนราตลอดและบางส่วนมีการชำรุดแต่ก็ได้ซ่อมแซมอยู่เรื่อย ๆ

ภาพที่ 40 แสดงโครงเครื่องลูกปัดโนราประสิทธิ์น้อยดาวรุ่ง

ลักษณะของสี ประกอบด้วย สีดำ สีขาว สีเหลือง สีแดง(เลือดหมู) สีฟ้า

ลักษณะของไหล่ เป็นแบบปลายแหลม

ขนาดของเครื่องลูกปัด

พานโครง ความยาว 27 นิ้ว กว้าง (ลึก) 1.5 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว

ไหล่ ความยาว 16.5 นิ้ว กว้าง 10 นิ้ว ระบายยาว 3 นิ้ว

ปักคอ ความยาว 4.5 นิ้ว กว้าง 3.5 นิ้ว ระบายยาว 3.5 นิ้ว (ปลายระบายมีฟู่ทำ

จากไหมพรมอันเล็กผูกปลายไว้ด้วย)

สังวาลย์ ความยาว 40 นิ้ว กว้าง 1.5 นิ้ว

เส้นตั้งดอก 7 เส้น ต่อ 1 ดอก

จำนวนดอก

สังวาลย์ เป็นดอกขนมหัดดอกเล็ก ๆ หลายดอก

ไหล่ จำนวน 8 ดอก

ปักคอ จำนวน 1 ดอก

พานไคร่ง เป็นดอกขนมตัดเล็ก ๆ หลายดอก

ลวดลายที่ปรากฏ ลายขนมตัด และมีรูปสามเหลี่ยมปรากฏอยู่ด้วย นอกนั้นก็เป็นลายเส้นปลายไหลทั้ง 2 ข้าง

จากเครื่องลูกปัดโนราห์รุ่นเก่าของศิลปินโนราห์ที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ ประกอบด้วยเครื่องลูกปัดจำนวน 10 ชุด โดยเป็นของศิลปินคือ โนราคม เรืองศรี จำนวน 3 ชุด โนราละม้ายเสียง เสน่ห์ โнораประสิทธิ์นครศิลป์ โнораหนูเขียน โнораศรีพันธ์ โнораถาวร โнораเลียบ และโนราประสิทธิ์น้อยดาวรุ่ง รายละเอียดประกอบการศึกษาในบทนี้ประกอบด้วย สถานที่เก็บรักษา ขนาดของชิ้นส่วนเครื่องลูกปัด ลวดลาย สี และจำนวนเส้นการวางเส้นขึ้นดอกซึ่งเครื่องลูกปัดที่กล่าวอ้างทั้งหมดล้วนแล้วแต่ทรงคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลานชาวนครศรีธรรมราชไว้สืบค้นเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้มีความกระจ่างในความเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องลูกปัดในบทต่อไปนั้น จะได้กล่าวถึงรายละเอียดที่ปรากฏทั้งที่เหมือนและที่แตกต่างกันของเครื่องลูกปัดโนราในจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

บทที่ 5

ลักษณะเด่นของเครื่องปลูกปิดโนรา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในบทนี้จะเป็นบทวิเคราะห์ ลักษณะเด่นของเครื่องปลูกปิดโนราที่ผู้วิจัยรวบรวมสืบค้นได้ ในบทที่ 4 เพื่อให้เห็นความเด่นชัดไม่ว่าจะเป็นสี ขนาด รูปแบบ อายุ และพัฒนาการอื่น ๆ อาทิ รีดอกหรือพานโครง ใหญ่ และปิ้งคอก นั้นมีส่วนขนาดเท่าใด มีกลดกลายอะไรบ้างและสีสันทันที่นิยมใช้ เป็นอย่างไร ดังนั้นเพื่อความสะดวกต่อการศึกษาวิจัย ใคร่นำเสนอเป็นตารางเฉพาะส่วนดังนี้

1. ออกหรือพานโครง

ชื่อเจ้าของ	ความยาว (นิ้ว)	ความกว้าง (นิ้ว)	ระยะยาว (นิ้ว)	การตั้งเส้น- ดอก (เส้น)	จำนวนดอก
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	29	4.5	4	7	12 (ดอกเล็ก)
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	26	5	5	7	12 (ดอกเล็ก)
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	25	4.5	3.5	5	10 (ดอกเล็ก)
นางละไม เสียงเสนห์	33	6	5.5	27	4 (ดอกใหญ่)
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	34	5	5	9	9 (ดอกเล็ก)
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	37	5.5	6	9	12 (ดอกเล็ก)
นายถาวร ปิลวาสน์	32	2	3.5		(ดอกเล็ก)
นางเลียบ แก้วเจือ	29	5.5	4	5	9 (ดอกเล็ก)
นายประสิทธิ์	27	1.5	3.5	7	

ตารางที่ 1 แสดงขนาดของออกหรือพานโครง

จากตารางที่ 1 แสดงขนาดของออกหรือพานโครง จะเห็นได้ว่าความยาวของพานอกตามสัดส่วนที่ปรากฏมีสัดส่วนเป็นนี้วนั้น ความยาวของพานโครงโดยทั่วไปจะอยู่ที่ประมาณระหว่าง 25-37 นิ้ว ความกว้าง 4.5-5 นิ้ว ระยะ 3.5-6 นิ้ว แต่ทั้งนี้ ขนาดที่สรุปได้นั้นน่าที่จะมีสัดส่วนที่น่าสนใจคือ เป็นขนาดของเด็ก กับของผู้ใหญ่ คือชุดขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก จึงทำให้สัดส่วนแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ในเรื่องการตั้งเส้นขนาดของดอกก็เช่นเดียวกัน จะมี 2 ขนาด เช่นเดียวกัน คือถ้าดอกใหญ่ก็จะตั้งหลายเส้น เช่น 27 เส้น 9 เส้นตามลำดับ แต่ถ้าเป็นดอกเล็กก็จะตั้ง 7 เส้น หรือ 5 เส้น ตามความต้องการ แต่ที่น่าสังเกตคือ แต่ละดอกจะตั้งเส้นเป็นเลขคี่ตลอด ในส่วนของจำนวนดอกที่ปรากฏนั้นปรากฏตามการวางเส้นดอก เช่น ถ้าตั้งหลายเส้น ก็จะเป็นดอกใหญ่ แต่ถ้าตั้งน้อยเส้นก็จะเป็นดอกเล็ก เช่น 10 ดอก 12 ดอก เป็นต้น

2. ไหล่

ไหล่มี 2 ข้าง ใช้ปิดไหล่ซ้ายและไหล่ขวา มีลักษณะเหมือนกันทั้งการจัดดอก การวางสี มีสัดส่วนดังนี้

ชื่อเจ้าของ	ความยาว (นิ้ว)	ความกว้าง (นิ้ว)	ระยะยาว (นิ้ว)	การตั้งเส้น- ดอก (เส้น)	จำนวนดอก
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	11.5	6	3.5	7	3 (ดอกเล็ก)
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	11	6.5	6	7	3 (ดอกเล็ก)
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	13	7	4.5	5	5 (ดอกเล็ก)
นางละไม์ เสียงเสน่ห์	14	10	5.5	27	2 (ดอกใหญ่)
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	16	9	5	9	4 (ดอกใหญ่)
นางหนูเขียน สุขช่วย	16	7	5		
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	17	5.5	7	9	6 (ดอกเล็ก)
นายถาวร ปิลวาสน์	12	8	4.5		(ดอกเล็ก)
นางเลียบ แก้วเจือ	13	6.5	5	5	5 (ดอกเล็ก)
นายประสิทธิ์	16.5	10	3	7	

ตารางที่ 2 แสดงขนาดของไหล่

จากตารางที่ 2 แสดงขนาดของไหล่ จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของความยาวโดยทั่วไปนั้น จะอยู่ที่ระหว่าง 11-17 นิ้ว ความกว้างวัดจากจุดกึ่งกลางถึงส่วนที่แหลมสุด อยู่ระหว่าง 6-10 นิ้ว ระบาย ยาว 2.5-7 นิ้ว ซึ่งสัดส่วนขนาดดังกล่าวที่สรุปนี้สามารถสรุปได้อีกว่า สามารถทำได้เป็น 2 ขนาด คือขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้แสดงที่มีสัดส่วนไม่เหมือนกันสวมใส่กันลงตัว นอกจากนี้ในเรื่องของการวางเส้นนั้น จะตั้งเป็นเลขคู่สำหรับ 1 ดอก เช่นเดียวกับอก เช่น ถ้า ดอกโตก็จะตั้ง 27 เส้น ดอกเล็กก็จะลดสัดส่วนตามต้องการ อาทิ 9 เส้น 7 เส้น หรือ 5 เส้น ตามลำดับ ส่วนจำนวนของดอกที่ปรากฏนั้น ขึ้นอยู่กับขนาดและต้องการสร้างดอก เช่น ถ้า ดอกใหญ่ ก็จะประมาณ 2 ดอก หรือ 4 ดอก แต่ถ้าเป็นดอกเล็ก ก็ประมาณ 5-6 ดอก ตาม สัดส่วนที่ต้องการ แต่ดอกจะวางลดหลั่นกัน หรือสลับหว่างกันอย่างสวยงามตามต้องการของศิลปิน

3. ขนาดของปักคอ

ชื่อเจ้าของ	ความยาว (นิ้ว)	ความกว้าง (นิ้ว)	ระย้ายาว (นิ้ว)	การตั้งเส้น- ดอก (เส้น)	หมายเหตุ
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	4	3.5	2	1	
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	3	4	3	1	
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	4.5	3.5	3	1	
นางละไม์ เสียงแสนห์	4	3.5	3.5	1	
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	4.5	3	3.5	1	
นางหนูเขียน สุขช่วย	-	-	-	-	
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	5	4	3.5	1	
นายถาวร ปิลวาสน์	6	5	4.5		
นางเลียบ แก้วเจือ	3.5	3	6	1	
นายประสิทธิ์	4.5	3.5	3.5	1	

ตารางที่ 3 แสดงขนาดของปักคอ

จากตารางที่ 3 แสดงขนาดของบั้งคอ จะเห็นได้ว่าเครื่องลูกปิดทุกชุดมีขนาดที่ไม่ค่อยแตกต่างกันนัก เช่น ความยาวจะอยู่ที่ 3.5-6 นิ้ว ความกว้าง อยู่ที่ 3-5 นิ้ว และระยะขา อยู่ที่ 2-6 นิ้ว นอกจากนี้มักจะทำดอกปรากฏแค่ดอกเดียวเป็นสำคัญ ทั้งหมด

4. ลวดลายของเครื่องลูกปิด

ชื่อเจ้าของ	ชื่อลาย	หมายเหตุ
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	ขนมัด	ที่สังวาลเป็นลายดอกพิกุล
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	ขนมัด	
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	ขนมัด	
นางละไม์ เสียงแสนห์	ลูกแก้ว	
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	ลูกแก้ว	
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	ลูกแก้ว	
นายถาวร ปิลวาสน์	ลูกแก้วที่ใหญ่	
นางเลียบ แก้วเจือ	ขนมัด	
นายประสิทธิ์	ขนมัดดอกเล็ก ๆ	

ตารางที่ 4 แสดงลวดลายของเครื่องลูกปิด

จากลวดลายที่ปรากฏของเครื่องลูกปิดโนรานั้น จากการสืบทราบ ทำให้ทราบว่า การร้อยเครื่องลูกปิดนั้นจะร้อยเป็นลายลูกแก้วคือลายสี่เหลี่ยม และมีลวดเล็ก ๆ ปรากฏในดอกเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีปรากฏเรียกไม่เหมือนกันในบางหมู่บ้าน เช่น บางหมู่บ้านเรียกว่า “ลายขนมัด” คือ ขนมัดจีน เป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน แต่บางหมู่บ้านเรียก “ลายลูกแก้ว” ทั้งนี้ เมื่อมองแล้ว จะเห็นว่าลวดลายที่เรียกต่างกันนั้น ปรากฏลวดลายเหมือนกัน ดังนั้นน่าจะสรุปได้ว่าเป็นลายลูกแก้ว นอกจากนี้บางหมู่บ้านยังเรียกทำลายก้างปลา หรือลายบัวคว่ำ บัวหงาย แต่เมื่อมองดี ๆ จะเห็นว่าเป็นลายลูกแก้วทั้งหมด แต่อาจจะไม่ทำเป็นลวดลายร้อยลงมาให้เป็นเส้น หรือร้อยเป็นสามเหลี่ยมไปเรื่อย ๆ แต่หลักจริงที่ปรากฏนั้นทราบว่าเป็นต้นหรือวิธีการนั้นจะทำเหมือนกัน แต่

เมื่อสร้างสรรค์เป็นลวดลายแล้ว ก็จะออกมาตามจินตนาการของผู้สร้าง และความสามารถของ
ผู้ร้อยเครื่องลูกปัดว่ามีความสามารถมากน้อยขนาดไหน

5. ลักษณะของหัวไหล่

ชื่อเจ้าของ	ลักษณะของไหล่	หมายเหตุ
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	เป็นแบบปลายมน	
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	เป็นแบบปลายแหลม	
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	เป็นแบบปลายมน	
นางละไม เลียงเสนห์	เป็นแบบปลายแหลม	
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	เป็นแบบปลายมน	
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	เป็นแบบปลายมน	
นายถาวร ปิลาวสน์	เป็นแบบปลายแหลม	
นางเลียบ แก้วเจือ	เป็นแบบปลายมน	
นายประสิทธิ์	เป็นแบบปลายแหลม	

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะของไหล่

จากตารางที่ 5 แสดงลักษณะของไหล่ ปรากฏว่า มี 2 แบบ คือ แบบปลายมน หมายถึงร้อยตัดส่วนแหลมออก เป็นสามเหลี่ยมหัวตัด กับอีกแบบคือแบบปลายแหลมคือร้อยไปจนสุดของปลายเป็นรูปสามเหลี่ยมเต็ม ทั้งนี้จากการที่ได้สืบทราบศิลปินบางท่านกล่าวว่า ถ้าทำไหล่แบบปลายมน จะทำให้ไหล่ของผู้แสดงสวยงามเพราะจะเข้ารูปไหล่ ที่ดี แต่บางท่านกล่าวว่า ปลายแหลมก็สวยเพราะทำให้มีความรู้สึกละเอียดดกไม่ขาด ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าไหล่ของเครื่องลูกปัดโนรานั้นสามารถทำได้ 2 แบบ คือแบบปลายแหลม และแบบปลายมน ซึ่งทั้ง 2 แบบที่กล่าวแล้วมีปรากฏพบอยู่โดยตลอดของเครื่องลูกปัด แล้วแต่ความถนัดและความชอบของศิลปินที่สร้าง

6. สีของเครื่องถูกปิด

ชื่อเจ้าของ	สี	รวม
นายคม เรืองศรี (ชุดที่1)	แดง , ดำ , ขาว , เหลือง , เขียว , น้ำเงิน , น้ำตาล	7
นายคม เรืองศรี (ชุดที่2)	แดง , ดำ , ขาว , น้ำเงิน , เหลือง , เขียว , ถูกปิดใส่	7
นายคม เรืองศรี (ชุดที่3)	แดง , ดำ , ขาว , ฟ้ำ , น้ำเงิน , เหลือง , เขียว , ชมพู , น้ำตาล	9
นางละไม์ เียงเสนห์	เหลือง , ฟ้ำ , ส้ม , ดำ , ขาว , แดง , เขียว	7
นายประสิทธิ์ จิวโกศล	แดง , ขาว , น้ำเงิน , เหลือง , เขียว , ส้ม	7
นางหนูเขียน สุขช่วย	ฟ้ำ , เหลือง , ทอง , เขียว	4
นางศรีพันธ์ สุวรรณทิพย์	แดง , ส้ม , น้ำเงิน , ขาว , ฟ้ำ , เหลือง	6
นายถาวร ปิลวาสน์	น้ำเงิน , ดำ , ขาว , เหลือง , แดง , เขียว , ม่วง	7
นางเลียบ แก้วเชื้อ	ดำ , แดง , ขาว , เขียวแก่ , สีเขียวอ่อน , สีเหลืองทอง	6
นายประสิทธิ์ เจริญรักษา	ดำ , ขาว , เหลือง , แดง(เลือดหมู) , ฟ้ำ	5

ตารางที่ 6 แสดงสีของเครื่องถูกปิด

จากตามรางที่ 6 แสดงสีของเครื่องถูกปิดนั้น ปรากฏว่าไม่จำกัดว่าสีใดเป็นสีที่จะต้องมี โดยเคร่งครัด ส่วนใหญ่สีที่ปรากฏมักเป็นสีที่ศิลปินผู้สร้างชอบทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ จะต้องประกอบ ด้วยสีหลาย ๆ สี จากที่ปรากฏนั้นส่วนใหญ่จะใช้ 4 – 9 สี และจะต้องใช้สีที่ตัดกัน สีที่พบมากที่สุดประกอบด้วย สีแดง สีดำ สีขาว สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน นอกจากนี้จะมีสีอื่น ๆ ปรากฏบ้าง เช่น สีฟ้า สีน้ำตาล สีม่วง เป็นต้น แต่ที่กล่าวทั้งหมดมิใช่สีบังคับในการร้อย เลือก ตามความชอบใจได้ทั้งหมด มีข้อบังคับ คือสีมืด ไม่อยู่ด้วยกัน สีสว่างก็ไม่ควรอยู่ด้วยกัน เพราะ จะทำให้ปรากฏสวดลายที่ไม่เด่นชัด

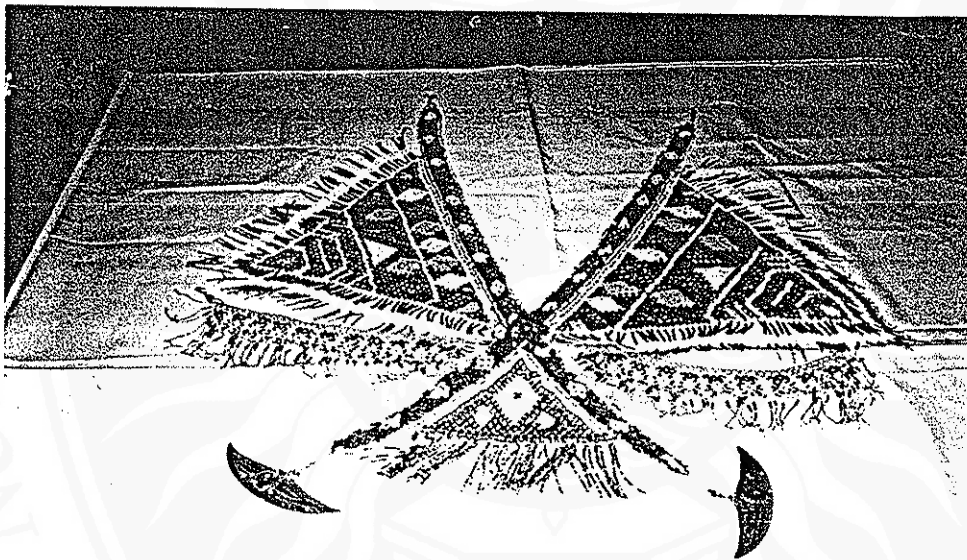
7. องค์ประกอบอื่น ๆ

องค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะได้กล่าวต่อไปนี้ คือสิ่งที่สืบค้นได้จากเครื่องลูกปิดโนรา แต่ไม่ปรากฏเห็นอย่างชัดเจน แต่ใครที่จะนำเสนอ ดังนี้

7.1 รูปแบบของเครื่องลูกปิด

จากที่ศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่ารูปแบบของเครื่องลูกปิดนั้น มี 3 ลักษณะ กล่าวคือ

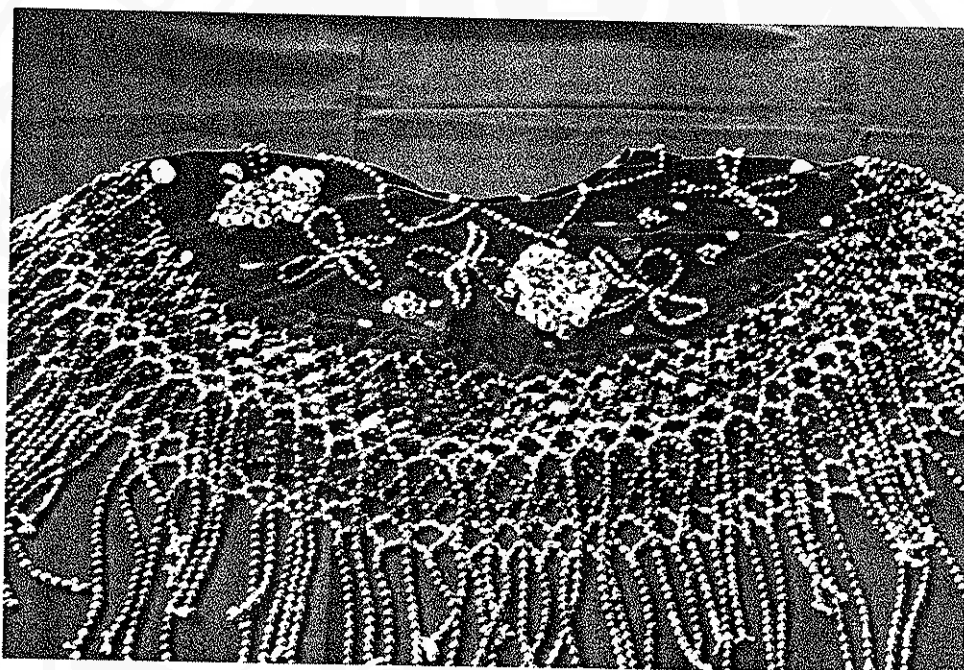
7.1.1 แบบเครื่องตัน คือ เป็นเครื่องลูกปิดที่ร้อยเป็นตัวเสื้อไม่แยกชิ้นทั้งพานอกไหล่ ปั้งคอ อยู่ในชิ้นเดียวกัน ดังภาพ

ภาพที่ 41 แสดงเครื่องตัน

7.1.2 แบบชุดบัว คือ เป็นเครื่องลูกปัดที่ร้อยบนพื้นผ้ามีลักษณะคล้ายกรงคอ
ของละคร ใช้ปิดส่วนบน ของลำตัวตั้งแต่คอถึงไหล่ ชายผ้าจะร้อยลูกปัด ดังภาพ

ภาพที่ 42 แสดงเครื่องบัว

7.1.3 เครื่องลูกปัด เป็นเครื่องลูกปัดแยกชิ้น ทั้งพานอก ไหล่ และปิ้งคอ เป็น
ชิ้น ๆ ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

จากเครื่องลูกปัดทั้ง 3 แบบ ที่กล่าวแล้วนี้เรื่องอายุว่าลักษณะใดเริ่มมีใช้ก่อนนั้นทราบ
ว่า แบบเครื่องใหญ่กับแบบบัว เริ่มมีใช้ก่อนแต่จะเริ่มเมื่อ พ.ศ. เท่าใดไม่สามารถบอกได้ แต่พอจะ
ขยายความได้ว่าจากการสัมภาษณ์ศิลปินโนรา ผู้รู้ได้ให้ความกระจ่างว่า เครื่องใหญ่กับเครื่องบัว
นั้นมาพร้อม ๆ กัน เพียงแต่ว่าขึ้นอยู่กับฐานะของโนราว่ามีมากน้อยขนาดไหน ถ้ามีฐานะดีก็

สามารถที่จะสร้างเครื่องลูกปัดเครื่องใหญ่ได้ แต่ถ้าไม่ค่อยดีเท่าไรก็สามารถสร้างเครื่องบัวก็ได้
 ไม่มีความผิด แต่เครื่องลูกปัดที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้เกิดขึ้นหลังสุดแน่นอน

7.2 ลูกปัด

ลูกปัดที่นำมาร้อยเครื่องลูกปัดนี้จะเป็นลูกปัดกระดูก จากการสืบค้นทำให้ทราบว่าในระยะเริ่มต้นนั้นลูกปัดกระดูกที่นำมาร้อยเครื่องลูกปัดโนรานั้นจะเป็นเม็ดเล็ก ๆ มีสีเหมือนกับในปัจจุบัน แต่เม็ดเล็กกว่ามาก เมื่อร้อยแล้วจะมองเห็นสีขาว ๆ อยู่ตลอดเรียกว่า “เครื่องลูกปัดเมงโลม” (เมงตัวเล็กบินได้) ซึ่งจะเริ่มใช้ตั้งแต่เมื่อไหร่จำไม่ได้ แต่ว่าเคยเห็นโนร่าเก่า ๆ ใส่กันอยู่แต่ระยะหลัง ๆ นี้จะใช้ลูกปัดกระดูกที่เม็ดใหญ่ขึ้น น่าจะเพราะร้อยง่าย หรืออย่างไรไม่แน่ชัด แต่สรุปได้ว่า ขั้นตอนของลูกปัดที่นำมาร้อยนั้น แบ่งได้ เป็น 2 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นเป็นลูกปัดเมงโลม (ปัจจุบันหาดูได้ยากมาก หรืออาจจะไม่มีแล้วก็ได้) กับระยะต่อมาใช้ลูกปัดกระดูกที่เม็ดโตขึ้นเท่าหัวไม้ขีดไฟ ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

7.3 ขนาดของเครื่องลูกปัด

จากที่รวบรวมได้นั้นพอจะสรุปถึงเรื่องขนาดและวัตถุประสงค์ของการสร้างได้ 2 ลักษณะคือ

7.3.1 สร้างเพื่อให้เด็กแสดง จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของเครื่องลูกปัดจะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือมีขนาดเล็ก ซึ่งก็จะตรงกับผู้แสดงโนร่าในคณะโนร่าหนึ่ง ๆ นั้น ประกอบไปด้วยลูกทิมหลายคน โดยจะต้องมีหัวจุกโนร่าคือโนร่าเด็กด้วย ดังนั้นน่าจะสร้างขึ้นเพื่อสำหรับนักแสดงอายุน้อยด้วย

7.3.2 สร้างเพื่อให้ผู้แสดงที่มีอายุมาก หรือผู้ใหญ่ หรืออาจจะเป็นนายโรงก็ได้แสดง เพราะเครื่องบางเครื่องมีสัดส่วนที่ใหญ่ปรากฏอยู่ด้วย

7.4 การเก็บรักษา

จากที่ศึกษาทำให้เห็นว่า เครื่องลูกปัดโนรานั้นบางชุดสร้างขึ้นเพื่อใช้แสดง แต่บางชุดสร้างขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมโนร่าโรงครู แต่ในเรื่องของการเก็บรักษานั้น ไม่ค่อยพิถีพิถันเท่าที่ควรใช้วิธีการหากล่องอาจจะเป็นกล่องไม้ กล่องกระดาษ หรืออลูมิเนียมก็ได้ หรือห่อผ้า มัดรวมกันไว้เท่านั้น ไม่ได้บุหยาเหมือนกับชิ้นส่วนอื่น ๆ เช่น เทริด หน้าพราน ที่จะต้องไว้ที่สูง ทำเล่น ๆ ไม่ได้ มีลักษณะเด่นที่มีข้อห้ามคือจะไม่ข้ามเครื่องลูกปัดเท่านั้น

จากที่กล่าวข้างต้นใคร่สรุปได้ว่า พานโครงของเครื่องลูกปัดมีความยาวระหว่าง 25-37 นิ้ว กว้าง 4.5-5 นิ้ว รัยยาว 3.5-6 นิ้ว ใหญ่ มีความยาวระหว่าง 11-17 นิ้ว กว้าง 6-10 นิ้ว รัยยาว 2.5-7 นิ้ว ปั้งคอ มีความยาวระหว่าง 3.5-6 นิ้ว กว้าง 3-5 นิ้ว รัยยาว 2-6 นิ้ว การวางแผนตั้งดอกจะตั้งเป็นเลขคู่ คือ 5 7 9 หรือ 27 แล้วแต่ต้องการดอกเล็กหรือดอกใหญ่ ในส่วนของจำนวนดอกนั้น เท่าที่ปรากฏหลายสรุปไม่ได้ว่าจะเป็นที่ดอกแน่แต่ขึ้นอยู่กับขนาด และการวางแผนดอกว่าจะเป็นดอกใหญ่หรือดอกเล็ก ถ้าใหญ่ก็ไม่ที่ดอก แต่ถ้าเล็กก็หลายดอก ตามความต้องการ หลายที่ปรากฏ ที่พบมากจะเป็นลายลูกแก้ว หรือลายขนมตัด เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน นอกจากนี้บางครั้งอาจจะเป็นลายก้างปลา ปลาขบคว่ำ บัวหงาย ซึ่งน่าจะมีจุดเริ่มต้นมาจากลายเดียวกันคือลูกแก้ว หรือขนมตัด เพราะถ้าเป็นลายก้างปลา ก็คือลายเส้นลูกแก้วรอบนอกที่เอาเฉพาะลายเส้นให้ปรากฏหักขึ้นลงไปเรื่อย ๆ ถ้าเป็นลายขบคว่ำ ก็จะเป็นลายกรอบนอกของเส้นลูกแก้วที่คว่ำลง แต่ถ้าเป็นบัวหงาย ก็คือลายลูกแก้วที่มีกรอบนอกเฉพาะลายที่หงายขึ้น ซึ่งแตกต่างกันเพราะความสามารถและจินตนาการของศิลปิน ในเรื่องของสีนั้น ไม่มีข้อห้ามเลือกใช้ได้ตามความต้องการ ที่ปรากฏจะมีตั้งแต่ 4-9 สี ประกอบด้วย สีแดง สีดำ สีขาว สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน นอกจากนี้ อาจจะมีสีอื่นปะปนอยู่บ้างเช่น สีฟ้า สีน้ำตาล เป็นต้น และข้อห้ามที่น่าสนใจอีกเรื่องในการใช้สีคือจะต้องไม่ใช่สีอ่อนให้อยู่ใกล้กัน หรือสีเข้มอยู่ใกล้กัน เพราะจะทำให้เห็นหลายไม่เด่นชัด องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ค้นได้ ประกอบด้วย ลักษณะของเครื่องลูกปัดโนรา มี 3 แบบ คือแบบเครื่องคัน แบบบัว และแบบเครื่องลูกปัดแยกชิ้นอย่างที่พบในปัจจุบัน ลักษณะของลูกปัดที่นำมาวิจัย มี 2 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นเป็นลูกปัดกระดูกเม็ดเล็ก เรียก ลูกปัดแมงโลม ซึ่งปัจจุบันนี้ไม่มีปรากฏให้เห็นแล้ว กับลูกปัดกระดูกที่เม็ดโตที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ขนาดของเครื่องลูกปัด มี 2 ขนาด คือ ขนาดของเด็ก กับของผู้ใหญ่ การเก็บรักษา ส่วนใหญ่ที่ค้นพบมักจะรวมไว้ในกล่อง หรือห่อผ้ามัดไว้ โดยจัดวางไว้ที่ไม่สามารถจะเดินข้ามได้ และนี่คือสิ่งที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 ทั้งหมด รายละเอียดมีปรากฏข้างต้น